

Kiileraras? Zayfl?k Beklentileri Ölçe?i (IOET-TR)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kiileraras? Zayfl?k Beklentileri Ölçe?i (IOET-TR)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24858>

Özet

Kişilerarası Zayıflık Beklentileri Ölçeği (IOET-TR), orijinal Interpersonal Outcome Expectancies for Thinness (IOET) ölçeğinin Türkçe uyarlamasıdır. Bu ölçek, bireylerin zayıf olmanın sosyal ve kişilerarası ilişkilerde getireceği olumlu sonuçlara dair inançların ve beklentilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, özellikle üniversite öğrencileri popülasyonunda geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılarak Türk kültürüne adapte edilmiştir.

IOET-TR, 8 maddelik tek boyutlu bir yapı sergilemektedir ve kişinin zayıflık yoluyla sosyal kabul, popülerlik ve olumlu geri bildirim elde etme beklentilerini değerlendirir. Yüksek puanlar, yeme bozuklukları ve vücut imajı sorunları bağlamında riskli bilişsel örüntüleri işaret eder. Ölçeğin psikometrik özellikleri, Türk örnekleminde yüksek düzeyde güvenilir ve geçerli olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Kişilerarası Zayıflık Beklentileri, IOET-TR, Yeme Bozuklukları, Vücut İmajı, Sosyal Kabul, Faktör Analizi, Ölçek Uyarlaması.

Yazarlar

Nural Erzurum-Alim, Gökçen Çalkan, Kübra K. Göküstün, Zeynep N. Akkuş.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin zayıf olmanın sosyal çevrelerinden görecekları kabul, popülerlik, çekicilik veya olumlu davranış gibi kişilerarası sonuç beklentilerini kantitatif olarak değerlendirmektir. Bu beklentiler, özellikle yeme bozukluklarının gelişiminde ve sürdürülmesinde önemli bir bilişsel risk faktörü olarak kabul edilmektedir.

IOET-TR, bu beklentilerin Türk kültürü ve üniversite öğrencileri bağlamında geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçülmesini sağlayarak, ilgili psikolojik araştırmalara ve klinik uygulamalara katkıda bulunmayı hedeflemiştir. Ölçek, zayıflık arayışında yatan sosyal motivasyonları anlamada araştırmacılara yardımcı olur.

Yapı

Ölçek, kişinin zayıflık durumunun sosyal ortamda sağlayacağı varsayılan faydalara odaklanan "**Zayıflık Beklentisi**" (Thinness Expectancy) yapısını ölçer. Bu yapı, bireyin dış görünüşünün, özellikle ince olmasının, sosyal uyum ve kişilerarası ödülleri (sevgi, kabul, övgü) ile doğrudan ilişkili olduğunu inancını temsil eder.

Yapılan analizler sonucunda IOET-TR'nin tek boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve bu boyutun temel olarak zayıf beklentilerini kapsadığını tespit edilmiştir. Ölçek, 8 maddeden oluşmaktadır ve bu maddeler bireyin sosyal kabul görme arzusunu, zayıf üzerinden nasıl rasyonelleştirdiğini ortaya koyar.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliği, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleriyle incelenmiştir. AFA öncesinde yapılan Bartlett'in Küresellik Testi ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlik ölçüsü sonuçları (KMO yeterli; $\chi^2 = 3176,639$; $p < 0.001$), faktör analizinin uygulanabilirliğini desteklemiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), tek boyutlu yapının doğruluğunu teyit etmiştir. Elde edilen uyum indeks değerleri modelin mükemmel uyum sağladığını kanıtlamıştır. Bu uyum indeksleri şunlardır: ($\chi^2/sd = 3.568$, $p < 0.000$), $RMSEA=0.071$, $S-RMR=0.019$, $AGFI=0.941$, $GFI=0.976$, $RMR=0.052$, $CFI=0.988$, $NFI=0.983$. Bu bulgular, ölçeğin teorik olarak beklenen tek faktörlü yapıyı başarıyla temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenirlilik

IOET-TR'nin iç tutarlılığı ve zamanla değişmezliği incelenmiştir. İç tutarlılık için hesaplanan toplam Cronbach Alfa değeri oldukça yüksek bulunmuştur ($\alpha=0.933$). Bu yüksek değer, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır ve ölçeğin iç tutarlılığını mükemmel olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin zamana karşı kararlılığını ölçmek amacıyla 117 öğrenci üzerinde 4 hafta arayla Test-Tekrar Test Güvenirliliği yapılmıştır. İki ölçüm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=0,576$; $p=0,566$). Ayrıca, Intraclass Correlation Coefficient (ICC) değerleri (önce=0.926, sonra=0.939) 0.90 eğerinin üzerinde olup, ölçeğin yüksek düzeyde kararlı olduğunu göstermiştir.

Faktör Analizi

Yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi sonuçları, IOET-TR'nin tek boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir. Bu boyut, **Zayıf Beklentisi** olarak adlandırılmıştır. Tüm maddeler, bu tek boyut üzerinde 0.70'den daha yüksek faktör yüküne sahip olarak ölçeğin yapısal sağlığını desteklemiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi ile de bu tek faktörlü modelin uygunluğu teyit edilmiştir. Analizler, zayıf beklentisi üzerinde en yüksek etkiye sahip olan maddelerin sırasıyla 4, 3, 6 ve 2 numaralı maddeler olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, IOET-TR'nin Türk üniversite

öğrencileri örnekleminde sağlam ve tutarlı bir psikometrik yapıya sahip olduğunu doğrulamaktadır.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 8 maddelik, tek boyutlu, öz bildirim ölçeği.

Language Available: Türkçe (Turkish).

Population Group: Üniversite Öğrencileri (University Students).

Age Group: Genç Yetkinlik.

Population Details: Çalışma, üniversite öğrencileri örnekleminde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: 7'li Likert Tipi Derecelendirme (1=**Kesinlikle katılmıyorum** - 7=**Kesinlikle katılıyorum**). Ölçekten alınan yüksek toplam puanlar, bireyin zayıflıkla ilgili olarak olumlu sonuçlar getireceğine dair güçlü beklentilere sahip olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler

IOET, Vücut şekli Kaygısı, Bilişsel Risk Faktörleri, Psikometri, Ölçek Güvenirliği, CFA, KMO.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: nalim@ybu.edu.tr

Correspondence Address: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek adaptasyonu 2019 yılında yayımlanmıştır. Kullanım izinleri ve ücret bilgisi için sorumlu yazar Nural Erzurum-Alim ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Erzurum-Alim, N., Çalkan, G., Göküstün, K.K., & Akkuş, Z.N. (2019). Validation of a Turkish version of the interpersonal outcome expectancies for thinness (IOET) scale in university students. *Progress in Nutrition*, 21(4), 1045-1051. Makalenin tam metnine buradan ulaşılabilir:

mattioli1885journals.com

The original PDF of the Turkish adaptation study (IOET-TR) can be downloaded here: kisilerarasi-zayiflik-beklentileri-olcegi-ioet-tr-toad.pdf

Kişilerarası Zayıflık Beklentileri Ölçeği (IOET-TR) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Zayıf olmak, başkaları tarafından sevilmemi sağlayacak.

Zayıf olmak, diğer insanlarla uyumlu olmamı sağlayacak.

Zayıf olmak, başkaları tarafından kabul edilmemi sağlayacak.

Zayıf olmak, diğerleri arasında popüler olmamı sağlayacak.

Zayıf olmak, daha çekici olmamı sağlayacak.

Zayıf olmak, başkalarından olumlu davranış görmemi sağlayacak.

Zayıf olmak, diğer insanlardan övgü almamı sağlayacak.

Zayıf olmak, sosyal anlamda başkaları tarafından kabul görmemi sağlayacak.